

ФОЛЬКЛОРНИЙ КОНТЕКСТ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ БУВАЛЬЩИНАХ

Бучіна К.В. (Харків)

Німецькомовна фольклорна бувальщина як жанр неказкового прозаїчного фольклору про зустріч людини з надприродним завжди конкретна, через те, що пов'язана простором і часом, в якому відбулась подія, тому вона має для слухачів більшу достовірність і ніколи не сприймається як „казка”, навіть якщо в неї і не повірять.

Для дослідження фольклорної картини світу, яка об'єктивується в німецькомовних фольклорних бувальщинах, необхідно виокремити ключові фрагменти фольклорного контексту, які відтворюють надприродні ситуації, що становлять центральний елемент цього типу текстів.

Надприродними елементами в німецькомовних фольклорних бувальщинах вважаються різноманітні духи (істоти помешкань, домашні духи, духи природи: лісу, води, неба й пекла): (*In der Gegend von Hohenkrähen kamen zwei wandernde Handwerksbursche zu einer Kegelbahn, auf welcher der Spukgeist Poppele, der ihnen unbekannt war, allein Kegel schob. (Poppele beschenkt Arme)* люди "з надприродними здібностями" (відьми, чаклуни): (*Am Tage der Gochsheimer Kirchweihe rief einmal eine dortige Frau, die allgemein für eine Hexe galt, ein kleines Mädchen zu sich und schenkte ihm ein Stück schönen, weißen Kuchens. (Hexenkuchen)*), різні видів мерців (*Zu Waldangelloch ließen einmal die Männer, welche bei einem Verstorbenen wachten, ihn in der Kammer dunkel liegen während sie in der Nebenstube Karten spielten. Da rief in der Kammer eine Stimme dreimal: »Einem Todten gehört ein Licht!« (Einem Todten gehört das Licht).*

З точки зору змісту спектр тематик, який охоплюють німецькомовні фольклорні бувальщини (серед яких вирізняють меморати, хроніки-нотатки та фабулати), досить широкий, в них нерідко пропонується пояснення причин виникнення певних назв місцевостей (*Ehe Boxberg diesen Namen führte, ward es einmal so lange belagert, bis es keine Lebensmittel mehr hatte. Da ließ ein kluger*

Schneider sich in eine Bockshaut nähen und schritt dann, auf allen Vieren, auf der Stadtmauer hin und her. (Boxberg's Name), особливостей ландшафту (Auf dem großen Söller des Heidelberger Schlosses ist in einer Steinplatte eine ziemlich tiefe Fußstapfe. Sie wurde von einem Ritter bei der nächtlichen Entführung einer Pfalzgrafentochter eingedrückt, als er, diese auf dem Arme tragend, aus einem Giebelfenster glücklich herabsprang. (Fußstapfe im Stein), походження церков, каплиць, мостів (In dieser großen Noth rief letzterer: »O Maria hilf!« und augenblicklich stand das Fuhrwerk auf dem steilen Abhange still. Wegen dieses Wunders ward im Thale eine Mariahilfskapelle erbaut, zu welcher bald von nah und fern Pilgerfahrten geschahen. (Die Entstehung der Wallfahrt zu Moosbronn), причин появ фольклорних звичаїв, певних подій (Als in einem kalten Winter der Bodensee zugefroren war, schrieben die Konstanzer dies Ereigniß, um es der Nachwelt kund zu thun, in die Eisdecke des Sees ein, die mit dem kommenden Frühjahr wieder zu Wasser wurde (Die Eisschreiber), окремих історичних або вигаданих особистостей (So gut auch Brigitte war, und obgleich sie dem Ritter zwei schöne Knäblein geboren hatte, verstieß er sie doch von sich und ihren Kindern, und nahm eine seiner Mägde zum Keksweib. Gott ergeben wanderte die arme Frau in das Niederland und diente dort als Magd zwanzig Jahre. (Brigitte). Нерідко мова йде про спробу пояснення незрозумілих природних феноменів та подій.

Джерело ілюстративного матеріалу

1. Neugesammelte Volkssagen aus dem Lande Baden und den angrenzenden Gegenden / В. Baader (Hg.) [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.gutenberg.org/files/27206/27206-h/27206-h.htm>